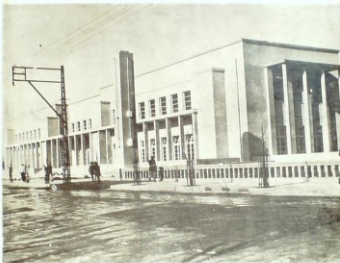

No. 2070

Görüşler

ADANA HAKEVİ

Yeni Eşimiz

SAYI: 27

NISAN 1940

Görüşler

ADANA HAKEVİ

TARAFINDAN ÇIKARILIR
AYLIK KÜLTÜR DERGİSİ

SAYI: 27

NİSAN 1940

İÇİNDEKİLER

Ticaret Politikamız	ZİHNİ BAYO
Geçen Bahardanberi	CENAP MUHİTTİN
Güzel San'atlar	VAHİDE BIRKEN
Hatıralar	CENGİZ TURHAN
Yaşamak	ARIF NİHAD ASYA
Kontrol, Mürekkep İsimler	M. BAKŞI
Masallardan	RASİM GÖKNEL
Elbüstane Hüseyin Şaşırmar	CENGİZ TURHAN
Nedamet	ZİYA İLHAN
Ben Kimim?	HASAN SİLÂH
Koroğunun Gürcüstan Seferi	R. YALGIN
Onlar	H. SALİH ASYALI
Kızılmak	İHSAN OLGUN
Armağan	SELÂHATTİN SEPÇİ
Makineleşen Ziraat	NEVZAD URAS
İzmir	SÜLEYMAN ŞAHİN TAR
Temsil Kolumuzun Seyahatı	YUSUF AYHAN
.....	ZİYA HAZER
Türk Nesli	ÖMER TOK
Melodi	K. ASOVA
Masal	KEMAL SADIK
Duvarların Dili	İSMET ve İLHAN
Evimizin Nisan Faaliyeti
Mektup	RAHMİ TURHAN
Genç İstidatlar

Ticaret Politikamız

Yazan : ZİHNİ BAYO

Osmanlı İmparatorluğunun kuruluşundan bugüne kadar ticaret politikamızın geçirdiği safhaları şu üç devreye ayırabiliriz:

1 — İmparatorluğun kuruluşundan (1838) e yani kapitülasyon haklarının arttığı tarihe kadar olan devir:

Bu devir imparatorluğun sınırlı zamanlarına tesadüf etmekle ticaretimiz hâkimiyet esasına dayanarak geçmiş fakat fazla bir inkişaf gösterememiştir.

2 — Kapitülasyonlar devri: Bu devir 1838 de Fransaya verilen geniş imtiyazlarla başlamış olup sonra bir taraftan bir imtiyaz demek olan bu haklar diğer Avrupa devletlerine de teşmil edilmiştir. Bu yüzden yurdumuzun ekonomisi ecebî devletlerin tahakkümü altına girdiğinden iktisadî istiklâlimiz de hemen hemen ortadan kalkmış olmakla bu devirde ticaretimizin inkişafı tabii mezubahs olamazdı. Bu hal (1916) ya kadar devam ederek umumî harp sıralarında 10/3/916 tarihli tarife kanunıyla gümrük hâkimiyeti kurulmak istenmiş ise de bilâhare harp sonunda mağlup sayıldığımızdan ancak Lozandan sonra iktisadî istiklâlimize kavuşabildik.

3 — Cumhuriyet devri: İstiklâl savaşıyla siyasî istiklâlimizi, Lozanda da kapitülasyon zincirlerini kopararak iktisadî istiklâlimizi kurtarmakla başlayan bu devirde iç ve dış ticaret için mes'ud bir inkişaf devresi açılmış ve iktisadî istiklâl esaslarına dayanan sağlam ve millî menfaatlere uygun bir politika takip edilerek bir taraftan harap olan yurdumuzu imar ederken diğer taraftan millî servetimiz bir kar topu gibi bir çığ haline getirilip dağ gibi karımıza yığılmıştır.

Fihakika iç ticaret piyasalarına bazan hükümet bizzat faaliyet ibraz ederek, bazan da hususî teşebbüsler teşvik ve dirije edilerek iç ticaretin inkişafı temin edildiği gibi hariçle olan alışverişimiz de müsbet ve karşılıklı anlaşma usullerine göre bir çok ticaret muahedeleri ve kliring anlaşmalarıyla tanzim olmuştur. Bu sayede ve gümrük hâkimiyeti sayesinde ki, gerek

ticari ve gerek tediye müvazenerimizin temin edilerek servetimizde harice akmasının önüne geçilmiş olup bu vaziyet milli servetimizin çoğalmasında büyük bir âmî olmuştur.

Yardımda büyük endüstrinin kuruluşu, ziraatin inkişaf yoluna girmesi Cumhuriyet devri ticaret politikamızın müsbet neticeleridir.

Rusya ve İtalya gibi büyük milletler iktisadi varlıklarını korumak için Otarki'ye (Kendi yağıle kavruarak hariçle olan alışverişini aşgari hadde indirme usulü) saplanarak beynelmüvel mübadeledeki faal, büyük rollerini terk etmeğe mecbur olırken Türkiye bütün cihan piyasalarıyle mübadeleyi temin edebilmek için müteakabil anlaşma prensibini tutarak (Malımızı alanın malını alma prensibi) ihraç mallarımıza en iyi müşterileri bulmağa mevaffak olmaktadır.

Halüsa milli hükümiyet esasına dayanan ve bugünkü milletler arası alışveriş nizamlarına uyarak tanzim olunan haricî ticaretimiz gayri tabii hüllere ve hasplere rağmen inkişaf yolunu bırakmamıştır. Hükümetimizin takibettiği bu ticaret politikası sayesinde elde edilen aşağıdaki neticeler en müsbet delillerdir:

- 1 — Paramenn istikrarı
- 2 — Milli sanayinin himayesiyle büyük endüstrinin kurulması.
- 3 — Ziraatin inkişafı.
- 4 — Münakalâtin inkişafı
- 5 — Ticari müvazenenin temini,
- 6 — Tediye müvazenesinin temini.
- 7 — Bütçe müvazenesinin temini

İşte bütün bu kat'î ve müsbet neticeler üzerinde müessir ve âmî olan, sağlam, ilmi ve hesaplı esaslara istinad ettirilen bu politika üedir ki, rahat seviyemizin en mühim faktörlerinden biri olan ticaret, inkişaf yolunu bulabilmiştir.

Geçen Bahardanberi

Geçen bahardanberi sevgine bel bağladım .
Her şeyden geçip, ancak sana emel bağladım .
Ben gönlümü gönlüne böyle güzel bağladım .

Ta ölümüne kadar ayrılmaz bir eşim ol !
Geceleyin ayım ol, gündüzün güneşim ol !
Bir şeyim ol da benim, istersen kardeşim ol !

Gün oldu senden ayrı düştüm, yanıp kül oldum .
Gün oldu sana erdim, taze açmaş gül oldum .
Kâh ağlaya, kâh güle bir olgun gönül oldum .

Yaşam kırkı geçse de gönlüm ihtiyar değil .
Gençlerin bahtı bile bahtıma uyar değil .
Sevgide benim kadar kimse bahtiyar değil .

Göğüs geçirizleri derdimi deşen kadın !
Arada gözlerimiz gizli öpüşen kadın !
Bazı kederli duran, bazı şakrak, şen kadın !

En güzel günlerimden kendine günler ayır !
Unutma, kederinden bana da keder ayır !
Koynunda sevinç, elem yaşlarımaya yer ayır !

Geçen bahardanberi sevgine bel bağladım .
Herşeyden geçip, ancak sana emel bağladım .
Ben gönlümü gönlüne böyle güzel bağladım .

Genap Muhittin KOZANOĞLU

GÜZEL SAN'ATLAR

SANATKÂR ve ESERİ

Güzel san'atların umumi bir tarifini yaparsak şöyle diyebiliriz: Bir veya bir kaç mevzuun, his ve dimağımızda bırakmış olduğu heyecan ve tesire bedil zevkimizi de katmak suretiler, ortaya konan bir ifadesinden ibarettir. Yani herhangi bir mevzuu gösterir veya dimağımızda tecrübeni attırırız, yahut tahayyül ederiz; bu müblet safında haleti rubiyemizde bir değişiklik bedil bir heyecan hislerimize hoşlanıp hoşlanmama veyahut beğenip beğenmeme hareketi olur. Bunun ifadesine güzel san'at deriz. Bu ifadenin muhtelif tarafları bir takım kollar vücuda getirir ki bunların heyeti mecmuasına güzel san'atlar deriz. İşte bedil heyecan ve tesirin kelimeler ile ifadesi Edebiyat, bir takım maddelerle cisimleştirerek ifadesi, Heykeltraşı ve Mimari, sesle ve sesle ifadesi musiki, çiğni ve gölge ve renkle ifadesi de resim kollarını yaratarak güzel san'atların beş koluna tamamlanmış olur. Bu beş kol fonetik ve plastik olarak ikiye ayrılır. Fonetik olanları sesle veya sesle ifade edilmişleridir ki, müzik ve edebiyat, Plastik olanları da madde ile ifade edilmişleridir ki Resim, Heykeltraşı ve Mimari'dir.

Milâttan evvelki ve sonraki san'at eserlerini tetkik edecek olursak görürüz ki her devir ve hemen hemen her asır diyebileceğimiz, kendine mahsus bir san'at alemi yaşamış, geçirmiş ve bazen isimler bile vermiştir.

Bu değişimin sebepleri aşikârdır. Madem ki Güzel san'at mevzuların his ve dimağımızda bıraktığı bedil zevk ve tesirden doğuyor, şüphals her değişen zamanda yeniliklerle karşılaşmışız için heyecan ve zevklerimiz değişiyor. Dün şunu güzel bulurken, bugün bu, zevklerimiz değişiyor. Yarın da daha başka birşey olacak. Binaenaleyh, çok tabii olarak değişen bu haleti rubiyeyi ifade için de gayeye yakın yeni yollar aranıyor. Ve san'atın ekollerini işte bu yollar yaratıyor.

Bu ekoller de asırların san'at hayatlarını birbirinden ayırıyor ki bu gün yani yirminci asrda geçirmekte olduğumuz san'at âlemine modern san'at ismini veriyoruz. Ve kollara göre bunları modern mimari, modern Heykeltraşı, modern müzik modern edebiyat modern resim gibi isimlerle sıklıkla ayırıyoruz.

Şimdi, modern san'a-
ta belli başlı ekolleri
olan futurizm, empresyo-
nizm, ve kubizmin nereden
değdiğini araştıralım.
(Tabii, resim üzerinde)

San'at âlemi asırlarca
ve asırlarca naturalis-
mi, idealismi, ve realismi
yaşamış ve yaşamakta,
meğhur san'atkârlar elin-
de bunlar hemem en son
tekâmül devrini bulmuş-
tur ve yine asırlarca sa-
n'atkârlar kendilerinden
evvelkileri taklit edip on-
lara erimek için ömütle-
rini feda etmişlerdir. Mu-
hakkak ki bunlar da çok

mükemmel sanatkârdılar, fakat dâima mâziye bağlı
kaldılar. Vaktin ananenin tesiriyle mâziye bağlı kalmak hâlâ bir
çokları tarafından bir düstur haline getirilmektedir ve onlar
masilerine bağlı kalmışları nankörlükle, şüppele itham
ediler ve (bunu ecdadından gördün mü ki yapmak istiyorsun)
veyahut bunu biraz daha şümüllendirip muhit bunu kabul ede-
mez, bu biade böyle görülüş böyle alışılmıştır derler. Ve ya-
ni fikir hareketlerin onlerine dikilirler. Tabii olarak bunları
kendilerince kör bir sâhiyetle değil bilgilerine dayanarak ve
müdafaâ hatlarını hazırladıklarını zannederler işe girişirler.
Fakat, Yirminci asrın hayat şartları arasında yetişen bazı sa-
n'atkârlar bu sâhiyeti kabul edemiyor. Onun görüşü, onun
yaşayışı, onun heyecanı değişmiştir. O yerinde saymıyor, o
her an çemberini parçalayıp ileriye atılmak, yaratmak istiyor
ve diyor ki: Realist hakikatı arıyor, rahat ve dürtüst yaşama-
nın sırrını bulmak istiyor, fakat yirminci asr medeniyeti bunu
keşfetti. Kuvvet ve makine. Bu ilerliyor ve o kadar ilerle-
yecek ki nihayet bir gün herşey makineleşecek ve benim bu gün-
kü şu mevzuum bu hale gelecek diyor ve meselâ, bir insan
resmini çizerken yalnız adaleden müteşekkil bir cisim veyahut

Hatıralar

"Sait Tarakanca"

Çalan saatları dinleme vursun,
İster gülerinden düşün katralar.
Nisyan perilesini gel açma dursun.
Bırak arkasında kalsın hatralar!

Karalara sardım yaktım birkaç mum,
Önlerinde sessiz bir zaman durdum;
Onları östleyip öylece koydum,
Koy muratlarını alsın hatralar!

Anna bana anna o güzel adı,
Şimdi mâzi olan o tatlı yadı,
Hiçme alsınlar ebedi tahtı,
Sonsuz uykulara dalsın hatralar!..

Cengiz TURHAN

İstifvane veya mustatill menşurlardan ve yalnız muayyen yerlerinden merbut mihaniki hareketlerle bir kulçe, tetkik edildiği zaman hakikaten makineleşmiş bir insan veyahut bir hayvan, bir ağaç, bir çiçek velhasıl tabiattan bir parça.

İşte sanatçıların bu düşüncesi Futurizmi yaratıyor. Bakınız bundan sekiz on sene evvel size şahidi olduğum bir vakayı anlatayım. Bir akşam İstanbul'da Dante Aligiyeri'ye dair İtalyan kulübünde bir konferans vardı. Bunu Futurizmi kavrayan ve onu bütün dünyaya yaymak ve anlatmak için İtalyadan dünyayı dolaşmak üzere seyahata çıkan Sinyor Marinetti veriyordu. Bu bir edip ve şairdi; ressamlığı da var mıydı bilmiyordum. Futurizim hakkında onun bir izahattan sonra projeksiyonla resim, bu ekole ait bazı eserler gösterdi.

Ve bize kendi şiirlerinin de bir kaç tanesini okuyacağını söyleyerek şümendüfer başlıklı şiirini okumaya başladı. Bu hakikaten dinlenilecek bir şeydi. Okurken şümendüfer mefhumunu dimağımızda yaratmak için hareket ve ahenkle neler bulmamıştı; sahnede onu görebilmek kudretini kaybetmiş olmasa idik muhakkak ona deli derdik. Fakat bunu düşünmedik. O bizi almış şümendüferi ile beraber sürükliyordu. Biz bazan onun içinde koridorlar kontrolör ile çekişen yolcusunu yanında bazan bir köpüde sevişen bir çiftle beraber bazan kirlardan gelen küş seslerine karışmış makine ve düdüklü öğutuları arasında bir havaya yaşıyorduk. Ve ancak sustuğu zaman kendimize gelerek bir salonda olduğumuzu anladık. Bu muhakkak ki bir şabeserdi, ve hiç bir aktör dahi seyircisine bu kadar itffuz edemezdi. Bunun gibi üç dört şabeser daha okuyarak yapmış olduğu tesirlerden memnun bir halde sahnayı terketti. İşte futurizmin manasını Marinetti bize böyle bir kuvvetle anlatmış ve kabul ettirmişti.

Bir diğeri de şöyle düşünüyordu: İdealist kendisine en fazla heyecan verecek güzellik arıyor, onu bulmak için namütenahi yollar açıyor, koşuyor, koşuyor ve nihayet yakaladığını zannettiği anda bir taraftaki çirkinliği görerek yine ondan da kaçıyor. Fakat ben biliyorum ki heyecan yalnız güzellikte değil çirkinlikten de duyulabilir. Çünkü heyecan güdüğüm şeyin hislerin uzerinde yaratacağı değişiklik ve coşkunluktan ibarettir. Şa halde güzellik beni ne kadar mestelerse çirkinlik de o kadar tiksindirir. Ve nihayet güzellikleri ortaya koyan çirkinliklerin mevcudiyetidir. Şa halde ben, bunları ancak ruhumda yaratacakları tesirlerle ifade edebilirim diyor ve bugünkü sanatın belli başlı ekolu olan ekspresyonizmi yaratıyor. Güzel

tarafları ideal bir güzel, çirkin tarafları ise tabii cassis ideal çirkin olarak gösteriyor. Bu san'atkarların eserleri temaya edilirken gülüntüyor ve böyle çene mi olur; bak bak ağza bak; nasil çarpık; lâkin saçlar ve gösler çok güzel, omuz düşük, kalça böyle mi olur. fakat bacaklar ne şaheser şeyler, şu hale bak, kabak gibi koldan sonra incecik bilek, şu ellerin inceliği ve zarifliği olmasa on para etmez, bunlar tabii muhtelif tabloların tenkitleri. Ufak kakkahalarla savuşturuluyor ve tabii bu iş yalnız eserle kalmıyor ressamla da bir hayli alay ediliyor. Size biraz evvelki inşama hatırlatmak isterim. Empresyonizm her hangi bir mevzunun bizde bıraktığı empresyonun yani tesirin zapt ve sonra da ifadesi olduğuna göre güzel san'ata erişecek en yakın yol oluyor. Öyle görüyor, öyle hissediyor ve öylece ifade ediyor. Bazı insanlar empresyonistlerin eserlerini gördükten sonra benim küçükte bu kadarını yapar der ve geçer. Haklıdır; san'atkar onu şu bakımdan haklı bulur. San'at çocuk kadar saf bir cehaletten doğmuştur. Yani ilk devirlerde başlar; tuncular üzerinde tezyinat halinde başlayan resim yalnız o saf insanların tabiat karşısındaki empresyonlarından doğmuştur.

Çok eski eserleri tetkik edersek profil görülen bir insanda fastan bir göz çığısi, fas bir vücut üzerinde profil bir baş hareketi farketmekte gecikmeyiz. İşte bu tetkiklerimizden sonra şu neticeye varırız: O zaman yalnız görüyorlar ve bilmeden çizerler. Eserlerde hâkim olan yalnız görgü ve zevki-salim. Halbuki bugünkü empresyonizmde görabilmenin ve zevkin yeri olduğu gibi bugünkü ilim ve bilginin de çok büyük yeri vardır. İşte bugünkü san'atkar biliyor ve kendince lüzumlu noktaları tebarüz ettiriyor. Diğer noktalara da o derece kıymet vermediği için eseri basitleşmiş zannediliyor. Fakat hattı zatında basit değildir; her şeyi doğru ve yerindedir. Yalnız san'atkar empresyonunun kuvvetine göre bir tarafı eğanjere etmiş diğerini ihmal etmiştir. Çünkü bir kitle ile karşılığınca şu şekli kabul ettiğini görüyoruz. Natürelist bugüne kadar daima ve daima tabiatı kabul ediyor ve ancak onu aynen adapte edebilirse san'atın arpa ilâsına çıkabileceğini zannediyor. Burada sırası helmişken size bir vak'a anlatayım.

Meşhur İtalyan san'atkarlarından ressam Rafael sanat müsakaşalarında birinde san'atkarlığı arkadaşıyla paylaşamamışlar, ve bir sergide arkadaşının natüremotları arasında bir meyve tablosuna tesaduf edilmiş, bu yemişler o kadar tabii yağalmış ki dışarda uçmakta olan kuşlardan bir tanesi pence-

için düz satırları tercih eden bir tarzı mimari oluyor. Demek ki mimaride bir eseri tetkik ve tasnif ederken gotik Roman, Modern ilahere gibi Stillere ayırarak seçeriz. Halbuki bazı yerlerde ve ekseriyeti teşkil eden bazı şahıslar tarafından modern san'atın bilinmemesine veya yanlış anlaşılmasına kurban giden zavallı kubik diye bir itham altında kalıyor. Mimarîye kubik demek kadar hatalı bir söz kullanmış olamayız. Ataların bir sözü vardır. (Dilde kenik yoktur, onu isteyenler her tarafa uzatırlar) derler. Asrımızda da san'at tufeylileri aynen dedikoducuların dili gibi fırça, kalem ve çekiçlerini her yere sokmak isterler ve ne yaptıklarını kendileri dahi bilmedikleri için müdafaa hattı olarak küliamsi ortaya koyarlar. Ve birisi çıkıpta ortada, yahu nedir bu yarıttığın fecaat dediği vakit, sen beni tenkit ediyorsun fakat ben bunu böyle kabul ediyorsun demek cesaretini kendinde bulamaz, çünkü oda yaptığının bir fecaat olduğuna kanidir ve hemen, zaten sen ne anlarsan bu kübiktir der; yahut bir az daha nazik olarak modern san'attaki kübiemin tam bir ifadesidir. İlk defa mı tesadüf ettiniz bakınız şu binaya diyerek başlar ve sonra zavallıda, bu yeni bir tarzım diye kabul eder ve başka bir yerde ona benziyemine kubik der geçer. Ve işte her doğan yeniliğe kendisini adapte edemiyen eski zihniyetli insanların muhitlerinde yarattıkları kötülükler gibi onlarda anlayamadıkları modern mimarî'de de bir kubik stil yaratılır. Ve bu durmadan yayılır ve bugünkü hali almış bulunur. İşte bu bilhassa mimaride fazla göz çarpıyor. Badadi kara sıvaya 1,5 metre genişliğinde bir pencere açan kalfadan yetiştire mimar ortalıgı yaptığının bir şaheser olduğuna inanılmak ister ve inşaat sahibi de kubik bir bina yaptım diye tafahür eder. Fakat ne yarek ki ne kalfa bir şey biliyor, ne zavallı sahip süylediğine anlıyor.

İşte yanlış anlaşılabilir oluştta her yerde kullanılan bu kubik kelimesine musikiide hemen hiç, edebiyatda nadiren, resim ve heykeltrafta bir az fazlaca fakat mimaride tahasütlü edilmez derecede çok sarfediliyor ve yerinde kullanılmıyor. Bu san'at hayatında bir gerileme teşkil edebilir. Çünkü bu şekilde san'atın mahiyeti anlaşılmas ve san'atçı da varılmaz. Şimdi san'atkar kimdir ve san'at eseri nedir onu tetkik edelim.

Bunun en kısa tarifi mevzulardan duyduğumuz kuvvetli heyecanı ifade edebilmek kudretini eserlerinde gösterebilen insandır. San'at eseri de sanatkarın heyecanını karışında uyandı-

daraltılan ucları kendi yetişesi dahiline alarak benliklerine sınırlanarak inandı ki bu sınırları kuvvetine göre eserlerin şahı-
lığına kadar yukıeler. İşte sanatkâr kendisinde ve eserinde bu
sınıfları toplayabilmek için yalnız kendisini ve eserini düş-
tür. İhtisasa kuvvet vermek için yollarını kendi arar, ve sa-
n'atındaki (Artaçyon) fikri icat da bundan doğar. Fakat nazî
mütemadiyen eserinde kalması lâzım gelen bir yol değildir.
Ona, çocuğuna yetirmeyi öğretmek için elinden tutan bir anne-
de diyebiliriz. Fakat, hiç bir zaman elini tuttuktan ve çöcu-
ğuna da adını öğrettikten sonra yetirmesinde ve koşmasında
dahi elini terk etmeyen bir anne değildir. Biz yetirmeyi, adını
öğrendikten sonra kendi kuvvetimize elde ederiz. Eger kořma
çapına geldiğimize halde hâkî bize ayakta durmayı ve adını at-
mayı öğreten eli bırakmamışsak yerimizi saymakta olduğumuzu
bilmeliyiz. Çünkü: biz gençler ölümlüdeki yolda ilerlemeli,
koşmalı ve sızmalıyız; ona bağı kalamayız, çünkü bizimle
koşması. O da zamanında koşmuş bize bu yolu hazırlamış fa-
kat artık bizimle gelemez orada kalmak mecburiyetindedir. O,
bize erişemeyeceği için biz ona dâimeye kalkarsak onu bize
aydınlattığı yoldan değil onun geçmiş olduğu yoldan gitmeye
başlamış oluruz ki bu ya bir duruş veya bir geriye dâitli-
tir. Fakat - hiç bir zaman bir ilerleyiş değildir. İşte modern
san'atların nazîsine bağı kalmadığına sebebi budur. Onu gün
zâtında bulunduruyor, lâkin bugün kendisinde mevcut bulunan
his ve heyecanı hiç bir şeye değişmiyor. Ve hangi tarafta olu-
rsa olsun onu kendi benliğine göre bir yolda yetirmeye istiyor
ve onun için yeni ekoller buluyor, o suretle maksadına eriş-
mek istiyor. Şu halde bugün için san'atkar şu veya bu ekol
nazînde çalıştığına göre değil ifade kudretine, yaratıcılığına göre
teşhis ediliyor.

Sanat eseri de fırçanın bir kaç darbesiyle renklendiril-
miş bir tablo veya beş on satırla tamamlanmış bir şiir ilâhîre
gibi doldurulmuş boş satırlara değil gövcelerin okuyucuların
dinleyenlerin ruhunda hakikî bir heyecan bir burkuntu husule
getiren eserlere lâyik bir isim olabilir.

Modern san'atın ekolleri olan başta empresyonizm
olmak üzere futurizm ve kubizmin san'atkar ve sanat eserinin
kısaca ismi bundan ibarettir. Bazı insanların tefahür için
kurban ettikleri san'at ekollerinin hakikî mana ve ifadelerini
anlatılabildimse kendimi bahsiyar eddedim.

VAHİDE BİRKEN

Yaşamak

Bir gün söylemek istedim içimdekini,
"Niçin...?", diye açılırken ağzım
Lügatlardan çıkardılar "niçin..." i..
Dediler : "Nene lazım!.."

Sizin olsun gün, saat :
Sizin olsun su, sizin olsun ekmek!
Yettiği günlerin, gecelerin,
Mevsimlerin nazını çekmek!

Kuşum dilediği dalda yapsın yuvayı..
Ona armağan bırakıyorum
Kanallarımı, bulutları, havayı.

Yarık ki dolmadı çağlar;
Yükümü bir gün daha
Tappacak dünyalar.

Unuttum kimlere dost olduğumu,
Şaşırdım kimlere tapacağımı.
Yaşamak bir varile olmasaydı
Ben bilirdim yapacağımı.

Arif Nihad ASYA

Kontrol; Mürekkep İsimler

— 3 —

Yazan : M. BAKŞI

Bu araştırmalarda metodumuz bugünkü gramerdeki Terimlerin öz Türkçe karşılıklarını — yeni söz yapmağa kalkışmadan önce — mevcut ve Tarama dergisinde toplanmış kelimeler arasından bulup çıkarmaktır. Karşık olarak bulacağımız terimlerin bugün konuştuğumuz dile uygun olmasını herkes gerekli görmektedir. Taramada (mürekkep) karşığı şunlar yazılıdır : Katıka, karışık, üsme, katmer (tabaka anlamına, nebataatta yani botanikte lâzım olur.)

Terkip karşığı şunlar yazılıdır; bingıştirmek, birleş-tirmek, karımak, karıştırmak koşlamak, koşmak, salıştırmak, yağurmak, tokmak.

Bunlar tatmin etmediği için bir de Klavuzu açtık :
Mürekkep - katınc, katışık, katın (composé).

Araştığımızı burada buluyoruz. Katın çok güzeldir. Yalnız bu kelime Derlemede olmadığına göre (muhterem) karşığı kullanmağa başladığımız (sayın) a kıyasen yapıldığı anlaşılıyor. (Katınc) sözünün de kullanılmaya başladığını gördük. Yeni bir müzik kitabında mürekkep usul karşığında kullanılmıştır. Seçeceğimiz söz böyle müzikte, fizikte, kimyada, botanikte (mürekkep - composé) yerini tutmalıdır. Şimdi (katın) tahlil edelim. Bunun Arapça ve Fransızcası gibi (ismi meful - particippasé) olması lâzımdır. (Sayın) da öyledir. Bir fiil köküne (in) eklemekle ismi meful yapılabılır mi? (in) ekini biz (sıfatı) müşebbehelere de görüyoruz. Malûm fiilden ismi fail, meçhul fiilden ismi meful yapan ek (an - en) dir. (in, in - eski) şekilde şekilde (ing, ing) sıfatı müşebbehelere yakışıyor.

Arapçadan alarak eski türkçe kavâit kitaplarında da kullandığımız sıfatı müşebbehe garp dillerinde meselâ Fransızcada (Particip employé - comme adjectif) dir. Buna göre (in) eski, işe yarar bir ektir. Sayın, katın gibi kelimelerde gramere uygun ya-

pılmıştır.

Taramadaki köklerde (birleşik, bitişik isim) terimi çıkarılabilir. Fakat birleşik - müttehid, bitişik - müttasıl denektir. Bundan başka birleşik isim değil Birleşik isimler denebilir.

Aradığımız anlamı verecek kökler şunlar olabilir : Kat, kar, koş, yugur. Kaçmak sözünde illetilât, karmak sözünde imtizaç anlamı daha kuvvetlidir. Mürekkep iki isim birbirile birleşip imtizaç ederek bir tek isim halini almış olduğuna göre yeni bir terim yapmak icap ederse (karık) deyebiliriz. Vakti karık tarlalarda açılan sulama yollarını (sillon) a deniyorsa da bu bir mahzur değildir. Bir kelimenin bir kaç manası olabilir. Bunu kabul edersek : Katın ad, karık ad su idrojente oksijen katınıdır; yahut su müvellidülma ile müvellidülhumuza dan karıktır. Yolunda kullanabiliriz.

Kat kökünden türeyen söy ocagında Kılavuzdaki şu sözleri de kaydedelim :

Katım — Composition, Katımlamak — composer,

Buna benzeterek Kar kökünden de şu söyler çıkabilir :

Karmak — terkiyetmek, karma — Terkiş, Karık — mürekkep (sıfat).

Karmak — mürekkep (isim), karmak — imtizaç ettirmek (kimya).

Koş — kökünden izafet terkiybine aid kelimeleri çıkarabiliriz :

Koş — muzaf

Koşlaş — muzafün ileyh.

Koşmak izafet yapmak

Malumdur ki izafet terkiyi (mürekkep isim) den farklıdır. Yalnız izafeti beyaniyenin (alem) olan nev'i mürekkep isimdir.

İzafeti lâniyede muzafün ileyh muzafın mütemmimi (complément) dir.

Mütemmim ile gelecek betkede uğraşacağız.

MASALLARDAN

Ağır ağır, gözlerimde büyüdü ülkeler, gün tararın
Kervan kervan üstüne, rüya dolan yollar;
Uyar güler, yükleri ağır,
Zincirleri tung yükölür.

Bir yar : kuşlarının dili var dâhemez, bir dâhar
Katar katar, nemi dolan eller;
Konar geçer, yükleri gümüş
Zincirleri tung yükölür.

Ağlar : ömür ömür diye büyür, bu aylar,
Rüya rüya üstüne, türkü dolan çöller;
Güler geçer, yükleri gümüş,
Zincirleri tung yükölür.

Yükölür, yükölür, ufuk ufuk, bambuq eller,
Sahiplerinin ardından, dilleri nemi okur
Zincirleri demir, yükleri kambur yükölür.

RASİM GÖKNEL

Elbüstanlı Hüseyin Şaşırılmaz

Yazan : CENGİZ TURHAN

Şair Terzi

düşkün bir bahtiyardır. Ona da :

"Mes'ûlum, bana bedbaht diyenler kâfirlerdir..."

diyebiliriz.

Bu halk şairi de sayın Edebiyat muallimi ve çok kıymetli dostum Arif Nihad Asya'dan başka hiç bir kimsenin nazamına çarpmış değildir. Bana da bu kıymeti tanıtmak ve edibin hayatını, şiirlerini okuyucularına belirtmek münasebetiyle de Türk Folklorüne bir şahsiyeti daha katmak fırsatını verdiklerinden dolayı kendilerine memleket namına teşekkür etmeyi candan bir borç bilirim.

İdari işlerimin ağır yükü, bana bir türlü bu ölü memleket şairile behşal olmak imkânını verememişti. Elime düşen ilk

fırsatta Yeni İstasyon caddesi üzerinde çalışmakta bulunduğu Yeniotel altındaki dikim evine kadar gittim. Beni büyük tevazuyla karşıladı. Verdiği iskemleye oturdum. Bir merhabadan sonra cebinden antika eserleri içerisinde teşhir edilecek kapagında sedifle ismi ve yapıldığı tarih yazılı ve yine beyaz sediften ay ye yıldızla süslenmiş sigara kutusunu bana uzattı:

— Bir köpü içmez misin?

— Hay hay memnuniyetle!

— Tabii bir kahvede içersiniz.

— O halde şekerli olsun.

Sigara tiryakisi olmadığın halde karşılıklı tellendirdik. Ve kahvem de içiyorum.

— Tabakan da güzel.

— Evet, eniştem berber Mustafa'nın yadigarıdır. Elbüstan mamulüdür. Ağrıdan gayri ihtiyari şu sıfalar dökülüyordu:

Güzel, güzel.

Benim asıl oraya gidişimin sebebi açık. Şiirleri bir an önce görmek ve dinlemek istiyordum. Fikrimi kendisine açınca şiir defterinin olmadığını söyledi. Derhal çağrım evine gönderdi. Biraz sonra soluyan bir nefesle elinde bir gazete kâğıdı içerisinde itina ile saklanmış kenarı yaldızlı bir defteri getirdi. Daha okumaya başlamadan ilk şiir zevkini nasıl aldığım sordum.

— Bana asıl şiir zevkini veren memleketim Hacı Mustafa'dır. Kendini halâk Elbüstandadır. Bana ilk şiir dersini öğretirken şöyle bir kıt'a vermişti :

Özenin mevlâyâ tapur her zaman,

Sır çıkar gönülden sıvayı unut!.

Vaktini fevketme çalıp her zaman,

Ehli hal ol, vemañihayı unut!..

Bu şiiri elime aldığı zaman ustam bana :

— Bana göre sen de bir şeyler yakıştırarak altını te-namlayacaksın. Demişti, Ben de bu kıt'ayı şu yolda tamamladım. Bilmem ama boşuna gidecek mi? Yunus'un mistik ve didaktik edasından serizler dayduğum şiirini okudu :

Aşkı rehber eyle gir hak yoluna,

Mevlâm neler ihşan etmiş kalına,

Ver lütun varını dostun yoluna,

Mevlâyı sev daim, leylâyı unut!.

Aşk var ise sende kısvetin takın,
Hazer kıl ağıyardan ol yare yakın,
Zerrece hatıra getirme sakın,
Seni iffal eden dünyayı unut!

Tahammül et çok bu rahan cefasın,
Elbette bulursun birgün sefasın,
İsterisen eger hakkın ruhsun,
Hakir gör kendini edmayı unut!

Niçün halkeyledi yaradan bisi,
Düşün içerine ukbadan sızı,
Ömertti beyhude geçir terzi,
Darma çabı artık ferdayı unut!..

—Bunu ustama okuduğum zaman "sen beni geçeceksin,, dedi. Bu benim için ilk kuvvetli teşvik oldu. O günden bugüne kadar yazsam. Fakat insanın kendisini harekete getirecek bir eli olmayınca yazılmıyor da..

Arif Nihad beyin benimle konuştuğu zamanlarda epey şevkim vardı. Fakat onu da göremez olduk. Kırklara mı karıştı yoksa? Sen benim gönlümü şen ettin. Sizin gibiler ekaik olmasın..

Bugünkü müsahabeyi artık fazla uzatmak istemedim. Vakit te epey geçmişti.

— Müsadenizle ayrılacağım yarın müsait bir zamanımda yine buraya bir baş uğrasam dedim. Ve terziyi işleriyle başbaşa bırakarak ayrıldım.

Elbüstanlı Terzi :

Buraya kadar şairle olan görüşmemi olduğu gibi naklettim. Şimdi hal tercümesinden kısaca bahsettikten sonra şiirlerine geçeceğim.

Asıl adı Hüseyin Şaşırmaz olan şair terzi mahlesüle anılmaktadır. Maraşın Elbüstan kazasının Elsüs (Yarpuz) nahiyesinde 1327 de dünyaya gelmiştir. Memlekette Cevlâni zâdeler lakabı ile tanınmaktadır. İlk tahsilini memlekette yapmış, bundan sonra bir daha mektep yüzü görmemiştir. Bundan 9-10 sene önce kız kardeşini okutmak üzere Adanaya gelmiş ve burada tevhül ederek yerleşmişti. Şimdi halen terzilikle meşgul olmaktadır.

Şiirleri:

Şairin bir çok mevzuda yazılmış şiirleri vardır. Onu kâh

Adanın hususiyetini arzeden beyaz pamuk tarlalarında, kâh çöde leylâsını aramağa giden seyhan kenarlarında ve kâh parklarda çalınan sazları dinlerken görüyoruz... Bazan sevgilisinin arkasına bir avcı olup düşmüştür. Eline geçiremediği yarı elinden çekemediği kalmamıştır. Yarı kendisine yar olmadığı içindir ki ona zalim lelek silâsini vermiştir. Yarı yar olmayanca felekten ne beklenir?

Onun için gurbete çıkmakta mukadderdir. Fakat, o emellere, dayılara, bacılara kardeşlere dağlara kurtlara kuşlara penarlara, son veda yaparken çok içli feryatlar savurur. Şair artık burada veda gelmiştir. Bütün bu içli sızlanışları onun bizzat ağzından dinliyelim :

Gider iken karşı geldim o yare
Vallahi şairdim yolundan etti
Bülbül gibi düştüm şimdi ben zare
Bordu bahçelerim gülümden etti.

İpekli entari geymiş boyunca
Huyun almış hari melek huyunca
Onbeşine ayn benzer görünce
Mat etti aklıma dilimden etti.

Derdimden hiç bir şey yiyemez
oldum
Sırrımı kimseye diyemez oldum
Cıvılcı bacılı giyemez oldum
Kırmızı, yeşil, alımdan etti.

Heşincede deli gönül heşine
Ne yapsam ki gelsem yarin ho-
şuna

Avcı oldum düştüm daim peşine
Beni vatanımdan ilimden etti.

Terzi derki belâsına barına
Kavuştur allahım koyma yarına
Pervaneler gibi düştüm sarına
Kırdı kanadımı, kolumdan etti...

Vallahi almadım dünyadan dadı
Hep bütün günlerim y.l gibi geçti
Vefasız konulmuş esasen adı
Yıkı dört yanımı sel gibi geçti

Vardı şu dünyada bir murat alan
Faridir inanman hepisi yalan
Hasrımı görünce garaba gelen
Hortumun çıkarmış fil gibi geçti.

Takt kul eyledi boynuma toku
Almadım dostun zülfünden koku
Meğer keskin imiş bu aşkın sonu
Deldi ciğerimi mil gibi geçti..

Çektik zalim lelek seni beni dare
Ugrattın baharda burana kara
Ne idi kusurum o nazlı yare
Sormadı halimi il gibi geçti.

Terzi derki beni bu aşkıtar yakan
Değil kimse yarım bana hor bakan
Bahar aylarında pek coşkun akan
Sahrayı kebirde Nil gibi geçti..

Küçük idim yar kadrini bilmedim
Geçti çağlar pişman oldum ne
çare

Daim ağlar hiçbir vakit gülmedim
Aşk odu sinemi dağlar, ne çare

Dostun cemalinde kaldı nazarım
Aşkın ateşle bağrım ezirim
Gece gündüz durmaz ağlar ge-
zerim

Eridi yürekte yağlar ne çare!

Uzakta nazımın gittiği yollar
Gönül arzu eder bilmem ne derler
Dereler tepeler o karlı beller
Var arada yüksek dağlar ne çare!

Hasret etti beni vatana ile
Bütü ömrüm geçti havaya yele
Bülbüde hasrettir ben gibi güle
Her seher, her seher ağlar ne çare

Aşk ile gezerim ovayı dağ
Eridi kalmadı yüreğim yağ
İlere çövidi beyazı ağı
Banada karayı bağlar ne çare!

Erinde de deli gönül erinde
Bülbülün gülüydün vaktin birinde
Yeller eser nazlı yarin yerinde
Şimdi kondu öter zağlar (karga-
lar) ne çare!..

Terzi der dostumu daim özlerim
Doğrudur sanmayın yalan söz-
lerim

Yar yolunu intizarde göderim
Durmaz gece gündüz ne çare!

Yine gurbet elden gel oldu biz
Allahasmarladık ben gidiyorum
Doyup usanmadım vallahi size
Allahasmarladık ben gidiyorum.

Önümde manîler hoplayamadım
Başıma kimseyi toplayamadım
Yarpuzda bir yuva çöpleyeme-
dim
Allahasmarladık ben gidiyorum

Delî gönül der ki yaranamadım
Lekeden kirlenden arnamadım
Bir türlü burada barnamadım
Allahasmarladık ben gidiyorum

Bize dua eylen şeyhler hacılar
Yüklendi üst üste gamlar acılar
Beni kaybeyleyen kardeş bacılar
Allahasmarladık ben gidiyorum.

Al yeşil görünür karşıki dağlar
Kırmızı çubuklu üzümü bağlar
Emmîler dayılar hep akrabalar
Allahasmarladık ben gidiyorum

Talin kötüsü böylece başlar
Kalmadı başımda ağardı saçlar
Bülbüller turnalar hep kurtlar
kuşlar
Allahasmarladık ben gidiyorum

Gezelerde deli gönül gezeler
Gördükçe dardımı onlar tezeler
Çıkarırsan hatırdan beni teyzeler
Allahasmarladık ben gidiyorum

Ne gelse diline hepsini dedin
Bu tatlı bu acı demedin yedin
Hakkınız var ise hep helâl edin
Allahasmarladık ben gidiyorum

Unutman duadan ahbablar bizi
Hakkın dersin söytesem sözü
Yolumu bekliyor üç bile kuzu
Allahasmarladık ben gidiyorum

Daha çoktur sözlerimin gerisi
Sardı beni ayrılığın yeşisi
Efsusun çalışkan uray reisi
Allahasmarladık ben gidiyorum

Tam ayardır hepinizin dartsa
Düştü nazarımdan siyden artsa
Ziyade sevdiğim uray partisi
Allahasmarladık ben gidiyorum

Almadım dünyadan zerrece bir tat
Beni rezil rûway eyledi berbat
Hoşca kal gidiyorum sevgili üstat
Allahasmarladık ben gidiyorum

Geçti birden gayri gençliğin çağı
Eridi kalmadı yüreğim yağı
Her yanı yemyeşil ey atlas dağı
Allahasmarladık ben gidiyorum

İnanda deli gönül insan
Sevmelidim dünya mah dinan
Emirlide güzel çoban pınarı
Allahasmarladık ben gidiyorum

Kalmadı dermanım oldum pek zail
Gitti gençlik geçti elimden hayif
Yarpurdan yokarı eshabükehib
Allahasmarladık ben gidiyorum

Zalim felek etti beni burdahaş
Akıyor görümden hiç durmadan

328

Yediler sürüsü gütmir koyun taş
Allahasmarladık ben gidiyorum

Söylesem buraya çok gider sözü
Her tarafta otlar koyunlar kuzu
Güzel sahra yeri ey mağra gözü
Allahasmarladık ben gidiyorum

Eirafıta bahçe meyveleri nuz
Yan yana akıyor sular sanki buz
Bir kızlar pınarı öbirişi göz
Allahasmarladık ben gidiyorum

Aman Allah yakın ile yırağı
Bize ola bizim ilin durağı
Elsusun şarkında suyun gırağı
Allahasmarladık ben gidiyorum

Güzel olur garp atına huyu
İngından beride su çıkmar kuyu
Ebüstan yolunda ey atlas suyu
Allahasmarladık ben gidiyorum

Bol olsun Yarpuzun ekmeği aş
Bütün altın olsun toprağı taş
Şol ulu kavaklı değirmen taş
Allahasmarladık ben gidiyorum

Yetmez oldu akım ikiye bire
Geçirdim ömrümü beyhude yere
Her yanı yem yeşil ey güzel dere
Allahasmarladık ben gidiyorum

Geçmez oldu istisfadın akşam
Borayada gayri sözün çokcası
Ey güzel manzara kuzark bahçesi
Allahasmarladık ben gidiyorum

Her yanımda coşkun sular akar
Göksünü gererek poyraza bakar
Şu güzel yer nasıl akıldan çıkar
Allahasmarladık ben gidiyorum

Dallarında bülbül öveyik öter
Dünyadaki olan meyveler yeter
Borcu borcu olur burnuma tüter
Allahasmarladık ben gidiyorum

Okurum yarpuzun bitmez düşün
Bütün kuşlar burda yapar yuvasını
Nasil unotayım Elsus ovasını
Allahasmarladık ben gidiyorum

Bütdük her yanı geldik yarpuz
Hesap yok burdaki ördeği kaza
Garbetin yolları göründü bize
Allahasmarladık ben gidiyorum

Tertî aşk çadırın üstüne kurdu
Yaktı içerini ateşi ördü
Elveda ayrıldık öz Türkler yurdu
Allahasmarladık ben gidiyorum

Nedamet

Tanrıya yalvardık : Haz ver alınıza;
Bizi bu çıkmaz yoldan kurtar, adam et!
Tanrı, güneşimizi çarpıtı suratımıza...

Korkumuz gölge gibi uzandı boydan boya
Suyu acı bir pınarmış nedamet;
Avaçlar dolusu içtik doya doya...

Altımızda uçan atlara gemini kıldık,
Hep bir ağızdan sarhoş sarhoş haykırdık:
Ya rapî Şanı nerede uhluğun?..

Rüyadan farkı ne, ümitsiz yolculuğun...

Ziya İlhan

Ben Kimim

Kılıcın gölgesi altında doğdum,
Peşçemde kan vardı, pıhtılaşmış kan,
Zulümle çarpıştım, sâlimi boğdum;
Elimden düşmedi kılıçla kalkan.

Mertlikle kolunu bükemiyenler,
Kahbece yolunu çekdiler fakat :
Şerefli ismini çekemiyenler,
Bilin ki yükseğim, dünden de kat kat.

Elemle çırpınan yanık bir ruhun,
Gözünde çakarsa kıvılcımlar ürk,
O müthiş tufanı koparan Nuhun
Oğlusun oğluyum, bana derler Türk.

Hasan Sillâh

Köroğlunun Gürcüstan Seferi

Yazan : R. YALGIN

Köroğlu kralın göreceği bir yerde delilik rolleri yapmaya başlar. Bu arada saçma saçma türküler de okur.

Gürcüstanı garip gelmiş
Çaputa sarılan herküs olmuş
Daha buralara garip gelmiş
Geldimidi eğlenecek yer değil

Çiledymiş Gürcüstanın uşağı
Çağırı yelekten görünüyör kuşağı
Altına yemiş ta hâlî döşeyi
Geldimidi eğlenecek yer değil

Gürcüstan şahının kızları Köroğlunun etrafını sararak onunla alaya başlarlar. Kimi türkü söyle der, kimi başını dürtür, kahkahalar koparırlar. Şah kızlarının sevinç içinde görünce "Bu budalayı alın has bahçeye götürün orada eğlenin, der. Kızlar Köroğlunun çeşitli maskarahlıkları arasında bahçeye girerler. Kızın biri bize türkü yak bakalım der. Köroğlu deli gibi rollarıyla kızlara türkü söylemeye başlar.

Çıktım yücüne seyran eyledim
Dünlümü karşıma pürin dilliler
Oturmuşlar ağır sohbet ederler
Gürcüstan kızları dili ballılar

Oturmuş üç güzel de birbirine bakıyo
Ağ ellere al kanalar yakıyo
Park eyledim yeni hamandan çıkıyo
Ağ elleri deste deste güllüler

Oturmuş üç güzel de ne naah naah
Gölleri var da ödekli kaah
Gül biten bahçelide, bilbil araa
İbrîyim kuşaklı ince belliler

Biri takmış boğazına celsir inci
Biri koymuş koynuna hayrayla taruncu
Deli Ali karşısında oldu azinci
Al yeşil cihâz da tursa telliler

Deli Ali adile kendini kızlara tanıtan Koroğlu artık kızlardan alabildiğine yüz bulmuş ve her türlü eğlenceleri kurmuştu.

Gününi saatını Ayvarla evvelce sözleşmiş olan Koroğlu şimdi Ayvazı bekliyor. Ayvaz kır ata binmiş saray etrafında baba, baba, diye bağıyor. Koroğlu birdenbire bu sese yekindi. "Amann kızlar oğlum geldi, deyip yürüdü. Kızlar dedi Alinin arkasından bir oğlunu görelim diye seyittiler. Ayın on dördü gibi Ayvaz kızların içine işledi. Büyük kız Koroğlunu bir kenara çekerek :

— Emmi beni oğluna alman mı?

— Ahım. Bu akşam saat beşte Kervan hanına gel der.

İkinci kız Koroğlunu yine bir kenara çekerek aynı arzuyu gösterir. Üçüncü kız da ablalarından geri kalmaz. Koroğlu üç kızı da aynı saatla hanın kapısı yanında bulunmaları tenbih ettikten sonra bahçeden çıkıp gider. Bezirgân Mahmud'u arar bulamaz. Nihayet ortaklık kararır. Bezirgânın Gürcülerle rakı içip sarhoş olduğunu öğrenir. Okuduğu yere varır. Sarhoşların her birinin bir yerde sızmış olduğunu görür, ve aralarından Mahmut Bezirgânı alıp götürür. Gece yarısı vaktinde kızlar gelmiş ve iş hazırlanmış bir sırada Koroğlu ve arkadaşları atlara binip Gürcüistan şahının kızarile beraber memleketlerine dönerler.

Kır İsmail Koroğlunun Gürcüistan seferini burada sonunca erdirirken Adana'nın Sırınsı yahut Neş'etiye köyünden güzel sesli Huriye bacı "Bir türkü de ben okuyayım, dedi, ve elni kulağına dokundurarak ince sesle bir arada geçirdiğimiz bir kaç saatlik Koroğlunun kahramanlık menkıbelerini şu türkü ile bağladı :

Yigidin iyisi de neden belli olur
Yigit yarenine yaslanmalıdır
Of ile puf ile düşman uslanmaz
Düşman kılıç ile uslanmalıdır

Egri kılıç çıkmaz oldu pırsından
Hoş degilim zamanenin yarınsından

Atın arasından gürses sesinden
Dağlar sada verip seslenmelidir

Düşman geldi karşısına düştüdü
Anımsa kara yanı yazıldı
Delik demir çıktı mertlik bezulde
Eyri kalınc kasında paslanmalıdır.

Köroğluyun korkum kendi kendinden
Düşmanların hovf ederdi şerinden
Kır at köpüğünden düşman kasından
Çizme dolup şalvar sılanmalıdır.

Bundan sonra Köroğlunun perakende bazı türkülerini neyredeceğim. Bu türküler Luhanlı aşım rivayeti olan Köroğlunun İstanbul seferi ile Hoylu ve Köroğlunun arasındaki yiğitlik farklarını gösteren örnekleridir.

— SON —

ONLAR

Karanlık, odalarına girmezdi.
Masalarında dostluk şarabı içilir, dostluk şarkıları söylenirdi.

Kadichlerinde ıpık, dudaklarında renk tağulardı.
Kalplerinde sabah, gözlerinde tatlı pırıltıların ateşi bulunurdu.

Karanlık, odalarına geçmez; sofralarında aydınlık yüzlerin samimiyeti dolayırdu.

Onlarda ihtiyarlamıyan bir neşe vardı.
Zaman, kapılarını çalmıyan misafirlerdendi.
Takvimlerinde bir mevsim, kitaplarında bir türkü, sofralarında bir türlü içki bulunurdu.

Onlar karanlık çehrelerin, konuşan gözlerin sır kardeşi,
susanların dili, konuşanların dikkati, dayanların kalbiydiler.

Devarlarına alâmi-şemadan tablolar asarlardı.

Onlar benim kardeşlerimdi.

Hamit Salih ASYALI

çerimiz Niğde
evinin önünde

Konyada...

Kızıl Irmak

Hayat verir geçersin dik yamaç dağlara
Orta Anadolunun bağrını yara, yara.
Dalga ovalardan meğisli yaylalara,
Kızıl eteklerini sürüyerek geçersin.

§

Kalbin ki emel dola,
Ey.. Bahadrlar yolu
Ebedi Anadolu,
Ba sulardan içersin.

§

Çoğarın, köpürerek devirirsin bendini..
Ba altın topraklara iğirirsin kendini,
Sakarya zafere, karp yas kemendini,
Dalga dalga bükülür, tarih olur geçersin.

§

Ağarsın dağı, tap
Okuyarak savaç..
En sadık arkadaş
Barda bulur, seçersin.

İhsan ÖLGÜN

DÜZELTME : Eskiñi nazım İhsan Ölgünün (Mazar Taşları)
sözünü yansıttıkça Ziya Ölgün ismiyle görünür. Tashih olunur.

Armağan

Dest uyumuş göküz açık kalmış
Uyanıp koynuna giresim geldi.
Ayvalar, burunçlar saçılı kalmış,
Ondan uğrun, uğrun dicesim geldi.

Gözüm alev diyor, yakmasın diye,
Sürülüp bağına akmasın diye,
Kapadım bir lûhza hakmasın diye,
Bu sefer de benim göresim geldi.

Kirpiğim kalbine batan oksa,
Yollarım onları açın çöksa,
Armağan istedi, azsındım yoksa
Çıkarıp gözümü veresim geldi...

Dün yarı gördüm bir sinin dal olmuş,
Saçları omzuna katma şal olmuş,
Gefincik dudaklı ufaçık ağız
Menekşe kokulu süzme bal olmuş...

Yürüyor suların akışı gibi,
Nazarı ceylanın bakış gibi,
Sevdan ataşın yakaş gibi
Gönülde taşınır bir vebal olmuş.

Cüve, nar bilmezdi, işve saçmazdı,
Öperdim, koklardım ağız açmazdı,
Sıynılıp yanından böyle kaçmazdı,
Velhasıl ona bir başka hal olmuş..

SALAHİTTİN SEPİCİ

Makineleşen Ziraat

Bugün ziraat, çiftçi memleketlerinin bel kemigini teşkil etmektedir. Bizim memleketimiz de bir çiftçi memleketi olduğundan halkımızın ekserisi çiftçidir. Acaba bizdeki ve bilhassa Çukurova'daki ziraat usulleri nasıldır ve bu hususta halkın ne gibi düşünceleri vardır !

Çukurova Türkiyenin en verimli ve en zengin ziraat yapıldığı bir bölgedir. Burada gerek tabii şartların mevcudiyeti ve gerekse halkın gayretıyla yetişebilen her şey yetiştirilmektedir. Böyle verimli çukurova topraklarında çukurova halkı başlıca iki usulle ziraat yapmaktadır. Birincisi hükümetimizin birçok fedakârlıklar yaparak getirttiği ve halkımıza her türlü kolaylığı göstererek sattığı traktörlerle işlenen topraklarda yapılan ziraattir. Diğeride kara saban ve demir saban gibi ziraat aletlerini kuvvetinden istifade edilen hayvanlara çektiyerek sürülen topraklarda yapılan ziraattir. Bir bakımdan hemen hemen her yerdeki ziraat bu iki şekilde yapılmaktadır. Çünkü parası traktör gibi ziraat aletleri almaya müsait olmayan halk tabiatıyla hayvan kuvvetinden istifade ederek ziraatını kara sabanla yapacaktır. Bu pek tabii bir şeydir. Fakat birde ve bilhassa Çukurova halkından bazıların traktörlerle motörlü ziraat yapmaya parası müsait olduğu halde hayvanla yapılan ziraatı benimsemektedirler ve yine bunlardan bir kısmı da motörlü yapılan ziraatı benimsemektedir. Acaba ziraatını traktörleştirmeye hali vakti müsait olan çiftçimiz niçin hayvan ziraatını benimsemektedir ve motör ziraatını benimsememektedir? Motör ziraatını benimseyenler ise niçin ve neden benimseyiyorlar?

Motör ziraatını benimseyenler diyorlar ki :

— Bu asır her şeyden evvel sür'at asırıdır, her işimizin en az zamanda ve en teknik usullerle yapılması gerekir. Bunun için de tarlalarımızı seri traktörlerle sürmeliyiz. Sonra traktörlerle sürdüğümüz tarlalar hem miktarca fazla ve hem de derin sürüldüğünden ziraatı daha fazla olmaktadır. Halbuki aynı bir tarla kara sabanla daha ençin sürüldüğü halde beş günde sürülürse, traktörlerle bir günde ve daha derin olarak sürülmektedir.

Ziraatın hayvanla yapılmasını isteyenler de diyorlar ki :

— Ziraatımızı eğer hayvan kuvvetlerinden istifade ederek yaparsak bize traktörün faydalarından az geri olmayan bazı

faýdaları vardır. Bir kere pek az olmakla beraber o tarla sürülünceye kadar hayvanların gübresinden gübrenilecektir. İkinci bir sebep de ziraat hayvanları yapıldığından, her kes hayvan üzü-yacı karşısında cinsleşmiş hayvan ne'ilesi yetiştirmek mecburi-yetinde kalacaktır. Bu suretle de Çukurovamızda ve memleketi-mizde hayvan cinsleri islah edilmiş olacak ve aynı zamanda da memleketimizde hayvan besleme artacaktır.

Bütün bunlardan sonra netice olarak diyebiliriz ki bize hayvan besleme ve cinslerini islah lazım ve mühim olmakla be-raber, her şeyden evvel müsaait şartları bulduğumuz takdirde der-hal ziraatımızı makineleştirmek ve motörlü ziraatın her vasta-sından istifade etmeliyiz. Çünkü asımız her şeyden evvel sürat aşkıdır, bu asarda her millette olduğu gibi bizde herhangi bir iş-in en az zamanda ve en teknik şekilde olmasını istiyoruz. Bu şekildedeki ziraatte ancak motörle yapılabilir. Motör tedariği için de hükümetimiz bütün tedbirleri almış ve her türlü yardımları gös-termektedir. Ne mutlu bize, ziraatımızı son hızla makineleştirelim.

Nevrad Uras

İ z t i r a p

— IV —

Saçların başlardan yolunduğu gün,
Çınladık dünyanın seması ansız
Sallandı semaya, kuvvetsiz, cansız,
Kemikten kolların hayali ölgün.

Lânetleri yağdı ağzın lânetle,
Sığnaklar halinde indi nedamet,
İçiminde keder; kızıl bir demet
Hasretleri ruhun geçti heybetle.

Baktılar gözler mesafelerden,
İnsan kalmadı tesellilerden,
Dostluğu arıyor gittikçe yerin,
Hevesle mededi umalım nerden?

Varalım, varalım, varalım ona
Duracak kalbimiz çarpanmalardan,
Dönsek mi ki artık o rüyalardan,
Bu bümecelerde ersek mi' sonsa?

Süleyman Şahin TAR

— 31 —

Noray, Hatice, Yusuf
Ayhan, Ahmet, Zeki
Himmethin Oğlunda.

Temsil Kolumuzun Niğde ve Konya Seyahatı

Yazan : YUSUF AYHAN

Dört temsil vermek üzere Niğde ve Konya'ya giden Adana Halkevi temsil grubesi gençlerinden 14 kişilik kafilde mes'ud bir tahille ben de dahildim. Onlarla beraber Niğde'nin ve Konya'nın kalbinde dolaştım. Adım adım arkalarından yürüdüm; iç hayatlarında gezdim. İntibahın beni çok sevindirdi. Dış görünüşlerinde medeni ıstıbatın bütün tekayyüd ve temkini hâkimdi. İçlerinde ise, merasimsiz, samimi bir hal vardı. Birbirlerine öyle yakın, öyle yakındılar ki.. Gayeleri, hepsinin kalbinde aynı saygıyla çarpıyordu. Kulaklarında hâlâ çınlayan sesler, onların muvaffakiyet ve aşk kaynayan billür seslerinin akıslarıdır. Niğde ve Konyanın gözlerine Adana Halkevi temsilcilerinin gözlerinden renkler ve ışıklar vurmuştu.

Niğdeleyiz..

Bizi o kadar samimi ve candan karşıyorlar ki. Ruhlarımızın ufuklarını sanyorlar. Ne samimi insanlarımız Nigdeliler. Seslerindeki ahenkte bütün iyi vasıflar dalgalanıyor. Sevgi ve samimiyet, Nigdelilerin gönüllerinin ülkeri. Türk'e has olan tevazu, misafirperverlik Nigdelilerin en büyük vasfı mümeyyizdir. Nigdelilerin bize gösterdikleri büyük alakaları ve talimlerini ayan sevgileri önünde gururumuz yenildi, işlediğimiz günah kalplerimize bir bulut gibi çöktü ve Nigdelilere karşı minnet zincirini boyunlarımızı doladı. Rejisörümüz Coşkun Güven, temsil kamileminin reisi Nuriye Öner, kafiye reisi Fikri Sayar, dekoratör Necmi Şenel, kafiye mutemedi Hamdi Paramyok, Valiyi, Tümen komutanına, Parti, Belediye ve Halkevi reislerini, Maarif ve Hususî Muhasebe müdürlerini, Maarif Müfettişini makamlarında ziyaret ederek gösterilen derin alâkadan mütevellit duyulan memnuniyeti beyan ve teşekkür ettiler. Bülâhare Orduvi bahçesindeki Atatürk heykeline Nigdeliler ve biz, orta mektep tale-

Ahmet Yurttaş Himmet Ağa rolünde

Hatice Kaynak Gülsüm rolünde

belerinin de iştirakiyle toplu halde gidilerek çelenk koyduk. Ebedî Şef'in manevî huzurunda iki dakika ihtiram söküta yaparak istiklâl marşını okuduk. Orduvinde kafilemiz şerefine verilen ziyafette Tuğbay Tahsin Erserin'in misafircisi olarak bulunduk. Bu çatı altında benliğimizin her zamankinden güçlü ve yigil olduğuna hissediyoruz.

Maarif müfettişi Zeki Oral, binbaşı Halil Nuri Yurdakul Nigde'nin tarihi eserlerini bize tanıyıyorlar. Tepeviran, Kayabapı, Alâeddintepe üzerine kurulan Nigde, Şikago üniversitesi profe-

sözcüklerinden J. Gelbin'in okuduğu milattan 1300 sene evvelé ait bir Eti kitabesine nazaran "Nahita,, adını taşımakta idi. Yakud Hamevi'nin "Muaccemülbeldân,, adlı eski coğrafyasında da Nigdenin adına "Nakita,, olarak rastlanmaktadır. Bizanslılar devrinde "Nikita,, Selçukîler devrinde "Nikide,, ve Osmanlılar zamanında da "Nigde,, adını almış olan Nigde hicri 874 de Karaman oğullarından Pir Ahmed Han ve Kasım Han'ın müşterek hüküm sürdükleri zaman merkezi hükümet olmuştur.

Nigdenin altı, üstünden zengindir. Belediye hududu dahilinde görülen binalar kadar Romalılar ve Bizanslılardan kalma toprak altında da evler, mağaralar vardır. Hicri 812 de Karaman oğlu Mehînd'in kardeşi Ali'nin yaptırdığı "Ak Medrese,, nin kapısı Adana'da Uluçami'nin batı kapısına benzer. Bu medresenin tek hususiyeti iki kat olupdur. Zira, o devirdeki bütün medreseler bir kattır.

Hicri 736 da Ebûsâid Bahadır Han'ın zamanında Gotik ve Selçukî tarzı üzerine Songur Bey tarafından inşa ettirilen Songur camii'nin meşhur şimal kapısı o devrin sanatına uygun başlı başına bir sanat ihtiyarudur. Fazla stilize edilmiş olan kapının üzerindeki Selçukî arması kalenin cenup duvarı üzerinde daha barizdir. İslâm âleminin en harikulâde mîhrabı Songur camiiindedir. Camiin doğu kapısı üzerinde de fakir hanstilyanlardan

Konya C. H. Partisi
binasında..

I

Şarkılarını üstüçlerine uyduracağım; yuvam, gelip te, bahçeme yapışan olmaz mı arık, sesi güzel kuş?

Yanık oldu sesini kaybedenlere.. Onların destanını ritüğe aldı, gitti. Sevinsin mağaralar.. Mâtem tutsun dağlar.. Sesi güzel kuş.. Sesi güzel kuş.

ZİYA HAZER

Selçukîlerin büyük hükümdarı Alaettin Keykubad'ın oğlu Alaettin Keyhüsrev'in adına izafeten Selçuk hükümdarlarından Zeynettin Beğare tarafından hicri 622 de yaptırılan "Alaettin Camii, Selçukîlerin elyevm dünya üzerinde yaşayan en büyük eserlerinden biridir. Mimar Östâd Sıddık ve biraderi Gazî Osman öyle bir abide yükseltmişler ki Niğdeyi bir enkaz haline getiren asırlar ve haşin tabiat Alaettin caminin bir taşını bile sökememiş. 632 de hükümdar olan Alaettin Keyhüsrev'in adına yaptırılan bu cami Selçukî medeniyetinden dünyaya örnek kalmış müteşem ve heybetli bir yadığardır. Camide, Selçukîlerde taassup olmadığını gösteren taş üzerine kabartma ötümsüz kadın başları görülmektedir. Saç örgüleri dahi kolayca teşhis edilebiliyor. Alaettin caminin şimal duvarı dışında da bir mihrab vardır. Gerek Alaettin camii ve gerekse kale Alaettin Keykubad zamanında İhanüere karşı bir nevi tahassungâh vazifesini de görmüştür.

Dördüncü Kılıç Arslanın kızı ve Arslan Şahin karısı Hüdavend Hatun türbesi mimari kıymeti itibarıyla Selçuk eserleri arasında bir şahika, teryinatıdaki incelik ve tenevvü itibarıyla da Selçuk san'atının incisidir. Türbenin yapıldığı zamanlarda yaşamış olan Niğdeli tarihçi (Ahmed bin Kadî-i Hotemi) nin kaydettiği gibi, Hüdavend Hatun Selçuk hükümdarlarının itibar duyduğu ve Selçuk kadınlarının baştaçı olmuş mütevâzi, hayır sahibi bir Türk kızı idi. Türbeyi hicri 712 de yani sağlığında

baç alınmayacağına dair Sungur beyin bir kitabesi mevcuttur. Bu kapının mimari teryinatı hayvani ve nebalidir. Kılıç Arslan'ın oğlu Keyasettin Keyhüsrev zamanında meyhur Selçuk veziri Hatiroğlu Mes'ud tarafından hicri 676 da yaptırılan "Hatiroğlu, çeşmesi ö-nünden geçiyoruz. İsmail Habîb "Cumhuriyet, te bu çeşmeden epey bahsetmişti.

yaptırması ve 732 de vefat etmiştir. Türbenin, garp ve cenup arası duvarı üzerindeki kurd ve kuzu kabartmaları Selçukiler devrindeki adaletin büyük bir sembolüdür. Hüdavend Hatun aynı zamanda zamanın en güzel kızı idi. Celâlettin Rumi'nin oğlu Sultan Veled, Hüdavend Hatun'un güzelliğini uzun uzun terennüm etmiştir.

.....
Nigdeden ayrılıyorz.

Kalbten gelen arzular ve sevgiler istenilse de saklanılmıyor. İşte, yüzerce kalp istasyona bizi teyyile gelmiş. Kampandanın madeni sesleri kulaklarımızı temalarken, bir akşamın serin esmerliği gibi içimize hüznün doluyor. El sıkımlar.. kucaklaşmalar.. öpüşmeler...

Çok lemiş, çok teshirkârsınız Nigdediler.

Nigdeden dimağımıza işlediğimiz, hissiyatımızın sedirinde kalan isimler daima hürmet ve sevgiyle anacağımızı hatıralardır:

Ferid Ecer, Tahsin Erserin, Kâmi Akgün, Halil Nuri Yurdakul, Zeki Oral, Hüsnü Ulusoy, Cemil Cahid.

•••

Konya, bizi çumradan karşıyor.

Çumra Halkevi handası, Halkevi reisi, Jandarma komutanı, Belediye tabibi, Halkevîler ve Çumralılar içten gelen bir sevgiyle kafemizi uğurluyor ve ancak vagonun penceresinden uzanan ellerimizi sıkıyorlar.

Konya ganna girerken kesif bir kütle ile kucaklaşıyoruz. Arabalarımız Halkevi önünde durdu. Meclislerinden çıkarken Vali muavininin ve Halkevi reisinin bizi leklediklerini görüyoruz. Konferans salonunda Konya halkından bir kaç yüz kişi Münif Çelebinin konferansına dilerlerken riyaset odasında da Konya Halkevîleri ve biz başbaşayız. Ben sadece dinledim ve intibah ya oldu :

Tesanütle, derin bir samimiyet, kuvvetli bir kaynaşma, itimadı nefs, ahlak; inkışaf takayyüleriyle, şartlarıyla mücehhez, hatta tabir cainse müseffâh bir Halkevi içindeyim. Kabiliyetler yükseltecek, itidatlara kabıplar dökecek olan Konya Halkevinden otelime girmek üzere ayrılırken sevinç, itihaz, takdir duy-dum.

Konya Halkevinin azası memalün leşkinde çoğalıyor. Bu, istikball emniyetle işaret etmektedir.

Sabahleyin yatağımızdan kalkarak Konyanın geniş, temiz, yeşil ve uzun caddelerine dağıldığımız zaman gazino, arabacılar, lokanta ve hatta otelin tenbihli olduklarını görüyoruz. Paramız, hiç bir yerde geçmiyor! Misafirperverliğin bu kadarı bizi cidden mahcup ediyor.

Konya Halkevi elemanları, Konya öğretmenleri, Konyalı münevverler bize izarda bulunmak, Konyayı lambmak, Konyanın yüksek ruhundaki derinliğin hüürlerinden ruhlarımıza zerriciler sindirmek için neler yapacaklarını adeta şapşıyorlar.

Bir tarafımızda Malike hanım.. Bir tarafımızda Rıza bey.. Öte yanımızda Parti kâtibi ve Fethi.. Bize rehberlik yapan Bayan öğretmenler. "Çocukların arzuları nedir?," diye sık sık ar-kadaşlar gönderen Parti ve halkevi reisleri, birde bir kararsızlık ve şaşkınlık husule getiriyor. Ekekon gazetesi başmuharriri Ziya Çakk ve başöğretmen Sabit'in de iltifatları buna izniman edince büsbütün bunahyoruz.

.....

Niğdede olduğu gibi burada da ziyaretler yapıyor ve Atatürk Heykeline çelenk konuluyor.

Mevlâna türbesi, müze, camiler ve medreseler mimarisinin san'atın, Türk medeniyetinin ölmez birer şaheserleridir. Tarihi krymetler, Niğdeye nazaran burada daha çok dikkatle muhafaza edilmiş.

Meram bağlarının dillerde destan olduğu kadar fevkalâdelik ifade edecek taraflarını göremedim. Bizim Adananın sebze bahçeleri meram bağlarından daha güzel.

.....

Dr. Vedad Nedim Tör'ün "Kör,"ünü talebeye tekrarladık. Salonu dolduran bine yakın talebenin huşkunklarla ağlayış "Kör," temsiline cidden muvaffakiyetle yapıldığını gösteriyordu. Hatta aktör Ertuğrul Sadi Tek, aktrist Halide Pişkin, Suad Tek ve Melâhat Raşid Rızanın da ağlamış olduklarını kaydedebilirim.

Hamleleri birikmiş bir insan fırsatlar karşısında nasıl koşarsa, heyecan olmuş arzularını nasıl sarfa çıltırsa "Kör," piyesinin temsiline de Nuriye Üner ve Hamdi Paramyok heyecanlar, muvaffakiyetle yaratıyor ve uzun uzun alkışlanıyorlar. Şurası muhakkak ki, Nuriye Üner büyük bir amatör san'atkârdır. Repertuarımızdaki İbnürrefik Ahmed Nuri Sekizinci'nin "Himmetin Oğlu," eserindeki Ziba rolünü de aynı başarı ile yapıttı.

Ahmed Yurtal her iki eserdeki rollerinde mükemmel ve çekici.

"Himmetin Oğlu,"nda Gülsümü oynayan Hatice Kaynak, Hasans oynayan Veli Altınay, İmama oynayan Necmi Şenel, Samoe'l'i oynayan Seyfi Koçak, Muammer'i oynayan Zeki Öner, ihtiyar köylüyü oynayan Recep Tek'eş olgun ve güzeldi.

Rejîsör Coşkun Güven genç arkadaşlarını tam bir vukulla talim ettirmişti. Koyduğu mizansenler takdire, hayranlıkla karşılandı.

Dekor ve sair sahne levazimatını beraber götürmüştük. Dekoratör Necmi Şenel ihtisas ve melekeli sahibi bir san'atkâr olduğunu Niğde ve Konya halâna da isbat etmeğe muvaffak oldu.

Biz Konyaya, Konya bize doyamadık.

Lokomotif, vagonumuzu yavaş yavaş çekerken Konyanın kıymetli Parti reisinin son sözlerini kulaklarımızda zapt ediyoruz:

" — Bu olmadı, bunu saymam, bir daha bekleriz...!"

Türk Nesli Kökü Geçmez Bir Ağaçtır

Meyvesi bol faydası çok bir ağaçtım ben
Dünyaya meyve yetiştirmek için dallarını açtım ben
Meyvem gittikçe dağıldı şanım dünyaya tuttu
Meyvenden yetişenler şark ile garbi yuttu
Böylece devam etti cihana dağılıp kanım
Her gün bir zafer kazanıyor gündün güne artıyordu şanım
Fakat sonunda ihanet ettiler beni daktadılar
Meyvemi yediler kökümü tepelediler bana bakmadılar
Kuvvetim kalmadı dallarımda örümcekler ağ yaptı
Bir takım zehirli mantarlar üzerimde bağ yaptı
Yine bu halimde dirilmeğe ümidim var idi
Zira tanrıda beni sever dünya durdukça dur derti
Düşündüğüm gibi oldu meydana bir habramanım çıktı
Düşmanların üzerine aktı zehirli mantarların evini yıktı
Tekrar canlandı ebedi ölümü atlattım
Dallarımı kıran düşmanların beynini çatlattım
Arabama koydum zafer yoluna asla dönmez geri
Nesillerim size öğüt daima İleri dönmeyin geri

Ömer Tok

MELODİ

Ben, birbirine dolanarak yüzselen nağmelerde bir ses;
Yeri bilinmeyen renk demetlerinden koparılmış bir rengim.
Ey gönüll.. Bir gün ninill nağmelere rastlarsan, onlara git-
tikleri yerde renkleri sormalarını söyle. Buldukları yerde dersinler.
Ey kaderli.. Yolun, renklerin saklandığı bahçe arkasından
geçerse, renkleri bul; onlara nağmelerin geleceği yolu göster.
Ve ey dumanlı yıldızlarda çile çeken yolcuları..

Onların buluştuğu gün sizin de düşününüz yapılacak.
O zaman :

— Kader, diyecekler, ancak renklerle nağmelerin düğü-
nünde gönülle evlendi.

Ben iki düğünden de payımı alacağım.

K. ASOVA

Masal

Köy çocukları,
Diz dize vererek
Koyu söğüt gölgelelerinde
Peri masasalları söyler,
Peri Masalları dinlerdik..
Söğüt dallarında
Peri kanatları asılıydı..
Saman yollarında,
Peri mezarları vardı.
Hepsini görürdik
Bir damla kan
Ve bin damla göz yaş
Var sanırdık..
Kan alınmaya sürer,
Göz yaşıyla yıkanardık,
Ekmeğimizi dürer,
Kan kuruyunca alınımızda
Ağaç matramız yazımızda,
Köye dönerdik..

Kemal Sadık

Duvarların Dili

— Bir garibin ağzından —

Gönderim bî yazıya takılmıştı geçen gün,
Koğuşlarda gezerek bakarken duvarlara.
Kimbilir hangi mahkûm, hangi serseri sürgün,
Yazmış, gör yaşlanırken duvarlara.

Eyl iç acılarını duvara döken bedbaht!
Buraya seni sokup güldürmiyen kara baht.
Belki de sana yaptı şu zindanları bir lâht,
Kalbinin acısını çakarken duvarlara.

Zavallı berliğinin bütân iltirasları
Kaybolmuştu; burada artıyordu yasları.
Yüzünü soldürmüştü keder in'ikâsları
Ölümünü sererek bakarken duvarlara...

Fena sanılan ölüm sana hoş geliyordu;
Zira verem illeti bağrını deliyordu.
Bîçare vücudunu ölüm rafeliyordu,
Akşamın eli kandil takarken duvarlara.

Yazılann acını ne güzel anlatıyor
Egri böğrü satırlar ruha elem katıyor;
Karşımda arap çekmiş bir hayal yaratıyor
Baksam acın kalbimi yakarken duvarlara.

Mahpesin köşesinde zavallı bir esirken,
Akşamın son ışığı pencereden girerken.
Ne yank ki bitirdin hayat yolunu erken,
Gözlerin titrek titrek bakarken duvarlara.

İsmet v. İhan

Kompozitörlerimize

Cumhuriyet Halk Partisi, Halkovlerinin musiki çalışmalarna yeni bir hız vermeye karar vermiştir. İlk olarak ele koro çalışmaları alınacaktır. Koro ve ses faaliyetine esaslı bir surette başlamak için bir (Ses ve koro repertuarı) meydana getirmek lâzım olduğuna göre Cumhuriyet Halk Partisi, kompozitörlerin bu neviden eserlerini; teşkil etmiş olduğu jüride tetkik ettirerek muvafık olanları, telif hakkını vererek alacaktır. Telif hakkına mukabil eserlerin Parti ve Halkevi gayeleri için bastırma, plâk-lara ve filme alma hakkı Partiye ait olacaktır.

İstenilen eserler şunlardır :

I — Halk türkülerinin armonizasyonları :

Türküler iki yoldan armonize edilebilir :

A — Sade armonizasyon

B — Tevs'li armonizasyon

Sade armonizasyonda türkü bir defa armonilenmekle iktifa olunur. Türkünün muhtelif güfteleri hep aynı şekilde söylenir.

Tevs'li armonizasyonda melodinin her tekrarı yeni bir armonileme şekli arzeder. Bundan başka, bilfarz türküye bir başlangıç bir enterlüt ve final ilâve olunur. Veya melodi bir tem olarak alınır. Ve bunun üstünde varyasyonlar yapılır.

İstenilen şekiller şunlardır :

İki sesli türküler sade veya tevs'li

Üç " " " "

Dört " " " "

Ses ve piyano için armonizasyonlar sade veya tevs'li,

Koro " " " " "

Ses ve oda musiki " " " "

Koro " " " " "

Ses ve orkestra için " " " "

II — Şarkılar ve marşlar :

Bu şarkılar ve marşlar piyano refakatiyle veya yalnız koro için olabilir. Piyanolu oldukları takdirde koro içinde tanzim edilmeleri lâzımdır.

Bunların dışında kompozitörlerin Lied gibi ses için veya koro için orijinal kompozisyonları da istenmektedir.

Eserler bir mektupla birlikte Ankara'da Cumhuriyet Halk Partisi Genel Sekreterliğine gönderilmelidir.

Mektup

II

Darıma sevgili

bir türlü anlayamadım

konuştüğün dili

Ben, ne arda kalmış bir yamak;

Ne de, "Bir His, sin esiriyim;

Ben, sadece, her histen uzak

Gönlü dertle dolu biriyim.

Ne, ağzımda, bozkırların türküsü,

Ve ne de gönlümden bir emel süsü;

Bende, sade bir hayat ülküsü,

var.

Ben sevgimi

Elde değil;

Güzelde değil;

kendi içimde ararım

İçim ki ruhumdur; ruhumda ben varım.

Ben öylesinlerdenim ki :

Bade biziz, mey biziz;

Tanbur biziz, ney biziz;

Gönlümüz bir ülkedir,

Uşak biziz, bey biziz.

RAHMİ TÜRKAY

Evimizin Nisan Ayı Çalışma Hülâsası

Evimizin kıymetli uzuvlarından Erkek Lisesi İngilizce muallimi Bay Rasim Göknel ve Ticaret mektebi Türkçe muallimi Bay Vehbi Evinç ile C. H. P. Genel Sekreteri tarafından gönderilen doçent ve profesörler 6 konferans vermişlerdir.

Evimiz salonunda 3 müsamere tertip edilmiş, 2 konser verilmiştir. Salonumuzda ayrıca 1 düğün merasimi yapılmış ve yeni Halkevi binası salonunda evimizin verdiği Balo, mevsimin en büyük balosu olmuştur.

İnönü zaferinin yıldönümü tes'îd edilerek hoparlörle hergün montazaman radyo ve hususi müzik neşriyatı yapılmış, Halkevi bandosu her Cumartesi günü evimiz bahçesinde faaliyetine devam etmiştir.

Her haftanın muayyen dört gününde halka ve talebeye gösterilen filmler büyük alâka görmüştür. Bu ay zarfındaki bütün faaliyetlerimizden 5100 vatandaş istifade etmiştir.

Tenis kordunda çalışmalarına devam eden gençler iyi birer tenişiç olmak için Halkevimizden imkân dahilinde olan her türlü müzaheretli görmektedirler.

Niğde ve Konyada 5 temsil veren temsil şubesinden 14 eleman bu temsillerde çok muvaffak olmuşlardır.

Halkevi bürosunda 61 vatandaşın istida ve sair dilekleri yazılarak resmî devalerdeki işleri takip edilmiş ve neticeye varılmıştır.

Bunlardan başka 31 fakir hastanın muayeneleri yaptırılarak ilaçları yine evimiz tarafından hastalara meccanen dağıtılmıştır.

Yayın Direktörü	: ARIF NİHAD ASYA
Yan İşleri Direktörü	: RASİM GÖKNEL
Basıldığı Yer	: TÜRKSOZD Ba.

Bir Yazı

Duvarda bir yazı ki beni uğlattı,
Geçmiş günleri bu yazı hatırlattı,
Kullandığı üslupı yabancı daftlattı,
Kıvraklı, hoşnaklı kullandığı yazı.

Bu yazı kimin? Sorayın sorayın
Çiydi bahçemin, bu yazı benim
Saklımın ismi, Karımın yazı!
İsmi buldum gel, sorular lazı.

Turan Aktı

Boş Ümit

Arkadaş, dile beş.. Söylü-
cüklerim var sana.. Buradan git ve
pencerelerini kırarak, ümitsiz kalple-
rin alevli nöbetlerini odama doldur-
mak isteyen çalın rüyama, hiçbirik-
larsızla beraber, ışınlar tutuşan sen
uzununa da gütün.

Oya dedi: Geliriz, gözlerimin
bu sıyah perdeleri çökün talim suu-
lenden, çok geçiye gitsin.. Orada, git-
tiği yerde, varlı oşklar altında parla-
yan bir ahkâmler diyarında, hep ve
günü hayal dolu bir varlık var.. O
başın geçişim... Fakat, ne hay bir
ümit!..

Selçuk Sepici

Sarı Nilüferli Havuz

Baki yalın diye, müphem derin..
Hasta, yorgun.. Karanlı ahkâ
Şimdi ölümlüde, uyan tulu bu
Sarı siller tutanıp geçti demek!

Gece bir hayli kalın var, o velle
Kallı alıpm tutaral, uşak bu hay
Mavi ellerdeli heruvalı sülür
Öls, hayran bu gıfeler mi asep!

Burhaneddin Tüzün

Davet

Gün ufukta karlıbölge kahinler var mı?
Ne gündüzün vatan, zamanıyın kadar
dâr mı?

Gel ey havat, bu kadar ümitsiz vatan..
Dünyar gıfalarında yaza karlım,
Neden, niçin bu kadar ümitsiz vatan?
Gel ey havat, bu kadar ümitsiz vatan..
Baki dîn kapını açulmın,
Bütün hangi yalınca karlım?
Baki yaptığın vatan?
Karda mı, karlı mı?
Sen de öldürdün mü?
Gel ey havat, bu kadar ümitsiz vatan..

Mahmut Karabucak

SİR

İster güller vardır,
İster dağlar devrilsin,
İster neval bir süküt
Yüksek arınım,
Ufuk güne doğsun, güne doğsun!

Sözünü :
Yal zillerinin yay,
Dutuklarında sen,
Nede tebeşir,
Falan,
Gülerinde yay,
Dutuklarında sen,
Fe tebeşir,
Falan,
Bu nedir?
— Bir ne de cevabı ufuk!

Elyezer Aroyo